

УДК 323.1 (5—12)

Клименко О. А.

*Кандидат політичних наук, доцент, старший науковий співробітник
ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»*

ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ЧИННИК ЯК ЦИВІЛІЗАЦІЙНО-ЦІННІСНА СКЛАДОВА У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ

У статті проаналізовані чинники формування етнокультурних особливостей народів Південно-Східної Азії в історичному контексті. Визначено їх вплив у формуванні держав регіону. Показано значення етнічної культурної складової у цивілізаційній культурній матриці регіону.

Ключові слова: етнічний культурний чинник, держави Південно-Східної Азії, колонізація, соціальна сегрегація, штучні кордони, етнокультурний націоналізм, громадянський націоналізм.

Країни Південно-Східної Азії, які є своєрідним зразком успішної реалізації економічних моделей розвитку, виваженої зовнішньої та збалансованої внутрішньої політики, а також прикладом щодо відновлення азіатських цивілізаційних цінностей в регіоні, постійно вдосконалюють свій досвід поєднання, неможливих з точки зору лінійної логіки, елементів розвитку держави. Прагматична політика керівництва держав, відома зваженим підходом розв'язання проблем, символізує рівень досягнень країн регіону.

Серед складових цивілізаційно-ціннісного потенціалу регіону значну роль посідають етнокультурні особливості народів, що проживають в регіоні. Ці відмінності значною мірою обумовили формування соціального середовища з притаманними йому інститутами, нормами, ритмом та способом життя. Вони також значною мірою вплинули на формування політики щодо національної єдності держав у період їх формування.

Зрештою країни пройшли довгий історичний шлях становлення державності, позначений впливом етнокультурної взаємодії. Нерівномірний економічний розвиток країн регіону, неоднозначні політичні процеси, характерною рисою яких стала наявність широкого діапазону політич-

них режимів (авторитарні, демократичні, ознаки теократичних) в країнах регіону, вплинули на особливості формування держав, стали своєрідною відповіддю на соціальні, етнокультурні, релігійно-конфесійні особливості країн регіону.

Можна говорити про те, що розвиток держав в Південно-Східній Азії значною мірою обумовлюється обставинами геополітичного, економічного, історичного, культурного характеру. Водночас процеси становлення державних кордонів, формування осередків проживання та зайнятості етнокультурних груп населення, їх економічної та соціально-культурної взаємодії складають неповторну особливість східного цивілізаційно-культурного способу життя.

Відтак нашим завданням є виявлення передумов формування відмінностей етнокультурного характеру народів ПСА, визначення ролі цих відмінностей в контексті деяких історичних особливостей формування держав. З огляду на вищенаведене, необхідним уявляється обґрунтування значимості етнокультурного чинника у формуванні держав як складової ціннісно-цивілізаційного потенціалу народів Сходу, що проживають в ПСА.

Значна кількість західних дослідників, серед яких Енгельберт Т., Шнайдер А. [1], К. Д. Нехер [2] звернули увагу на те, що саме релігійна, лінгвістична різноманітність етнокультурних груп вплинули на особливості формування держав в регіоні. Важливий внесок у дослідження етнополітичних процесів ПСА зробили дослідники, які виокремили процеси соціальної сегрегації як значимі для формування етнічної відокремленості в країнах регіону. Серед них слід назвати Гангулі Суміта [3], Хефнера Р.В. [4].

Для країн Південно-Східної Азії геополітичний чинник (а в історичному контексті в більш вузькому значенні — географічно-територіальний) облаштування своїх кордонів має важливе з огляду на розуміння етнокультурних особливостей народів регіону. Враховуючи те, що протягом довгого історичного часу численні етнічно-культурні групи (малайці, кхмери, в'єтнамці, лао та ін.), що населяли регіон перебували під доволі жорстким впливом зовнішніх політичних акторів (переважно колонізаторів), зацікавлених в просуванні власних економічних і політичних інтересів, новостворені держави (після руйнування колоніальної системи) зазнали труднощів етнокультурного характеру, закладених у період панування чужорідної за інституціональними та нормативно-правовими основами влади. Характерно, що в сучасних західних дослідженнях, зокрема у працях Е. Рейда, підкреслюється значна роль

західних колонізаторів у формуванні сучасних кордонів в Південно-Східній Азії [5].

Природною відмінністю регіону стало те, що фактично до другої половини ХХ століття територія Південно-Східної Азії представляла собою великі простори тропічних лісів, а для прибережних територій типовою була заболоченість. Висока щільність населення зберігалась в містах, зосереджених у долинах річок, а також в певних місцях на морському узбережжі. Як відзначає К. Троцкі, професор Квінслендського технологічного університету, «люди в той час були найціннішим з природних ресурсів регіону» [6]. Великі території, які розділяли заселені осередки, не були освоєні ані з господарської, ані з політичної точки зору. Відтак протягом тривалого історичного часу кордони не були предметом домовленостей і переважаючих інтересів, вони час від часу виступали осередками конфлікту, які перетинали зацікавлені сторони, переважно однорідні етнокультурні групи, з метою захоплення населення. Низька соціальна мобільність населення як характерна риса східної цивілізаційно-культурної матриці формувалась в регіоні за умов природного територіально-географічного проживання різних етнокультурних груп.

Фактично поява політичних кордонів в ПСА пов'язана з появою європейських колонізаторів, які почали захоплювати території і проводити там демаркаційні лінії. Відомий дослідник Р. Уінстед, зокрема, відзначає, що за колоніальних часів Південно-Східна Азія була поділена на сфери впливу всупереч існуючій унікальній політико-етнічній спільноті «Малайський світ», яка почала формуватися з часів середньовіччя [7, с. 96–97, 100–103]. Надалі об'єктивні обставини розвитку капіталізму на Заході сприяли тому, що ділова активність в Бірмі та Малайї підштовхувала англійців до визначення своїх кордонів на сході (з Сіамом). Відомо, що в 1824 р. був підписаний англійсько-голландський договір за яким Джохор було поділено як сфери впливу Великобританії та Нідерландів. В цей же час французькі інтереси в Камбоджі сприяли розмежуванню території регіону на заході. Безперервне захоплення та переділ територій відбувався в регіоні Південно-Східної Азії в цей період. Так, в 1898 р. голландці укріпили свою владу в Ачехському султанаті. Згодом Сполучені Штати посилили своє правління в султанаті Магінданао. А на початку двадцятого століття колонізатори поділили султанат Паттані.

Відтак колись незалежні етнічні спільноти отримали неприйнятні для співіснування географічні та політичні кордони, які стали живильним під-

грунтям для етнічних конфліктів та загального непорозуміння, з одного боку, і з іншого боку, необхідністю захисту традиційних етнокультурних особливостей (таких як мова, організація побуту, конфесійно-релігійні відправлення) співіснування у ворожому оточенні західного панування. Водночас крім впливу європейців та американців на штучний поділ колись єдиних територій проживання етнічних спільнот, істотне значення на майбутні кордони країн ПСА та ускладнення етнокультурного колориту регіону відбувалось через поширення присутності китайців в регіоні. Саме вони вплинули в певний історичний час на формування принципів співіснування етнокультурних груп через налагодження та формування господарсько-економічних відносин в регіоні.

Дослідники вважають, що першими поселеннями китайських робітників в ПСА були міста вздовж південно-східного узбережжя Міаму та Хатъен на території Камбоджі [6]. З середини 18 ст. поселення, пов'язані з видобутком олову, з'являються на території Малайського півострова. На західному узбережжі Малайї видобуток олову відбувався в Перакі та на острові Пхукет. Також видобутком олову китайці займалися на о. Бангка, золота — в Понтіаці, Самбасі, Мемпаві і в інших місцях вздовж долини річки Капуас на заході о. Борнео. На о. Бентам та на Брунеї китайці культивували перець та інші прянощі. Об'єктивною причиною поширення китайських поселень у ПСА було став розвиток китайської економіки в період правління циньського імператора Цяньлуна (1736–1795рр.). Активність з якою китайці іммігрували та налагоджували економічні взаємовідносини дозволяє говорити про наявність серед них міцних етнокультурних відносин, позначених переважно партнерським способом організації господарської взаємодії.

Характерно, що ранні китайські поселення були прив'язані до європейських колоніальних міст або до центрів влади в регіоні. Китайські етнокультурні осередки завдяки своїй єдності не відчували побоювань щодо колонізаційних влад. Натомість з посиленням європейського впливу в регіоні, нові центри були орієнтовані на експортне виробництво та розташовувались в районах, які до цього часу або були пустощами, або були слабо заселеними. Відтак території, які були тривалий час місцем конфліктів, перетворювалися на «економічно значущі простори, де потенційні платники податків видобували продукцію, яку також можна було обкладати податками» [6, с. 346].

Підприємницький характер дій китайців позначився на економічному відродженні Сіаму. Якщо на початку 18 ст. постійні війни виснажили його господарське життя, то вже з середини століття через залучення

у господарство, торгівлю в'єтнамців, малайців, кхмерів китайці змогли налагодити через різні міста поставку у Китай великих обсягів рису, деревини, олову, прянощів. Відтак китайці активізували процеси етнокультурної взаємодії в регіоні, що позначилося в цей період переважно процесами переселення певних етнічних груп, часткового етнічного змішування.

Після освоєння Бентану і Сінгапуру китайці почали проводити активну колонізаційну політику щодо Джохору. Це відбувалось в наступний спосіб—малайські правителі надавали китайському старшині (канчу) невелику річкову долину. Старшина мав право організовувати набір робочої сили, отримував право на збір податків, продаж опіуму, алкоголю, утримання гральних закладів та культурно-театральних заходів. За таких обставин китайці фактично виступали ініціаторами розмежування, освоєння та управління численних територій Джохору.

Водночас численні поселення, що контролювались китайцями, були частиною більшої структури, в основі якої знаходився Сінгапур. Надходження від китайців, які включали податки від експорту олова, перцю, каучуку, рису, опіумних концесій, потоків китайських мігрантів, відігравали стимулюючу роль для розвитку колоніальних підприємств в ПСА. Податкові концесії розподілялись на обмежений строк та на певні чітко визначені території, що вимагало від китайців ретельного здійснення контролю за дотриманням кордонів та рухом фінансових потоків. Таким чином, європейські колонізатори встановлювали політичні кордони територій, а китайці через торгівельно-економічні відносини проводили фактичні кордони господарських зон в регіоні. Як в першому, так і в другому випадку, відбувалась асиміляція численних етнокультурних груп, що проживали в регіоні. Відмінністю між ними стало те, що через політичні кордони етнічні групи отримували штучні культурні матриці соціального облаштування, натомість, через господарські відносини (добровільний характер залучення до різного роду соціально-економічної діяльності) вони формували природне поліетнічне середовище з ознаками ціннісно-цивілізаційного характеру.

Важливо також відзначити, що успіхи китайської економічної політики в регіоні обумовлювались значною мірою завдяки притаманним китайцям етнокультурним властивостям. Головними серед яких, стала спроможність організовувати мережеві господарські відносини в природний спосіб. Це відбувалось головним чином через те, що підприємницькі відносини в китайському середовищі формувались за рахунок укріплення родинних економічних зв'язків. Як вважають дослідники,

ключовим компонентом китайських економічних відносин виступає родина. Економічні відносини формувались таким чином, що будь-яка справа вважалась переважно родинною власністю, а основна цінність, якій підпорядковувалась справа був добробут родини. Таким чином, як відзначає Мануель Кастельс: «Через накопичення багатства, родина ділила прибуток передусім серед членів родини, які, створюючи власні господарські осередки, поширювали добробут родини. За таких обставин, будь-яке суперництво всередині родини, не мало серйозних наслідків, оскільки зберігалася особиста довіра, яка була вищою над юридичними або контрактними правилами» [8]. Саме через родинний принцип організації підприємництва поширювалося розповсюдження спеціалізації тієї чи іншої справи, фінансових вливань у віддалені, але прибуткові у перспективі регіони, налагоджувалися та укріплювалися відносини з колонізаційними владами. Китайці як впливова етнокультурна група вплинули на панування в регіоні традицій та звичаїв як регуляторів господарсько-суспільних відносин. Ця особливість відрізняє східну ціннісно-цивілізаційну матрицю від західної, в якій поряд з високою соціальною мобільністю показниками прогресу формування суспільно-господарських відносин виступають демократичні основи з пріоритетом правових відносин.

З укріпленням капіталізму зовнішній вплив колонізаторів отримав переважаючий вплив на формування політико-економічного середовища, що формувалось в регіоні Південно-Східної Азії. Попри внутрішні процеси господарського характеру в регіоні, вплив яких позначився на визначенні політичних кордонів, а також стимулював міграційні потоки населення, європейські колонізатори все частіше формували штучні кордони [9, с. 362], ігноруючи території природних етнічних спільнот і створюючи політичні кордони, які розділяли етнічні групи.

Разом з тим, відбувалось формування соціальної структури суспільства, яке відповідало передусім політичним та економічним інтересам колонізаторів. Так в Британській Малайї англійці заклали фундамент соціальних відносин, за якого британці займали вищі щабелі влади, обіймали управлінські посади, нижче стояли китайці, які займались торговельною діяльністю, видобутком корисних копалин та доглядом за плантаціями, ще нижче за соціальним статусом находились індійці, які були задіяні на виробництві каучуку, на залізниці, на нижчому щаблі знаходились малайці, які займали незначні посади в місцевому бюрократичному апараті, а також працювали на полях або на плантаціях [9, с. 146].

Відтак Британська Малайя стала показовим прикладом комбінації географічної близькості проживання населення і принципом соціальної сегрегації. За цієї моделі соціальних відносин, етнічні спільноти виконували різні економічні обов'язки. Досить уразливі до зовнішнього впливу етнокультурні групи із сформованими релігійно-конфесійними уявленнями та нормами соціального способу життя опинилися перед необхідністю формування соціальних інтересів відповідно до займаної ніші соціально-економічних відносин.

Наслідки соціальної сегрегації виявилися в етнокультурному середовищі інших країн регіону, позначивши собою фундамент низки соціальних, етнічних, конфесійних проблем в регіоні. Так, малайці-мусульмани за часів колонізації стали групами етно-конфесійних меншин в Таїланді та на Філіппінах. В цей же період в Британській Малайї китайська та тамільська спільноти вступили в етно-культурні протиріччя з малайцями.

Розуміючи небезпеку етно-конфесійних протиріч, європейці намагались шляхом нав'язування культурно-ціннісних матриць, досягти формування цілісного соціального «організму» населення країн регіону. Зрештою ці спроби не мали великих успіхів. Так, ще в 16 ст. іспанці намагались створити на Філіппінському архіпелазі однорідне суспільство шляхом християнізації місцевого населення. Тим не менш вони, як мінімум, постали перед необхідністю визнати незалежність мусульман-моро [10, с. 53].

З кінця 19 століття численні етнічно-культурні процеси, які домінували при визначенні пріоритетів економічного і соціального розвитку в ПСА були уповільнені через посилення колонізаційної влади та інституціоналізації структур управління. Як відзначав відомий український вчений, професор Ю. В. Павленко: «Процес утвердження західного панування над великими цивілізаціями Сходу починається приблизно на межі 18–19 століть» [11, с.253]. До кінця 19 ст. повноваження і функції влади в колоніальних регіонах Південно-Східної Азії делегувались приватним акторам, але посилення колоніальних режимів та концентрація управлінських, податкових, фінансових, прикордонних функцій в межах офіційних влад зводила до мінімуму вплив етнічних груп (китайців, тайців, в'єтнамців, кхмерів, малайців) щодо прийняття тих чи інших економічних рішень. В 1910–1915 рр. процеси бюрократизації колоніальних режимів закінчилися та їх функціонування більше не залежало від місцевих підприємців. Відтак в цей період завершується вплив етнічних спільнот як учасників господарських процесів в регіоні

на прийняття тих чи інших рішень економічно-фінансового порядку. В цей період етнокультурні осередки постають перед необхідністю формування захисних механізмів щодо свого існування у суспільствах побудованих за західними моделями функціонування.

В цей час колонізаційні влади проводять політику на укріплення інститутів влади. Зокрема, з цією метою американці намагалися створити однорідну соціальну спільноту на Філіппінах. Як стверджує Т. Джордж: « Задля цього проамериканський уряд проводив витончену політику з метою заохочення інтеграції мусульманської спільноти до філіппінського суспільства» [10], що, у свою чергу призвело до загострення протиріч між мусульманами і християнами і заклало фундамент етно-конфесійних протиріч на довгі роки.

Таким чином, колонізація закріпила у ПСА західні політичні інститути та соціальні структури, послабивши традиційні етнокультурні осередки проживання та зразки формування соціальних відносин народів. Вона викликала до життя внутрішні резерви етнокультурних груп щодо відновлення та посилення релігійно-конфесійного відособлення та традиційного способу життя.

З набуттям незалежності країни ПСА зберегли державно-політичний механізм, закладений колоніальними державами. Натомість постколоніальний розвиток держав ПСА пов'язаний з процесами орієнтації західних політичних форм, їх наповнення культурно-цивілізаційним надбанням регіону став своєрідною відповіддю на болочі процеси насаджування незнайомих для народів зразків та моделей економічного, політичного та соціального способу життя. Так, американський дослідник А. К. Нехер відзначав, що саме боротьба за етнічну самобутність призвела до антиколоніальних рухів та формування незалежних держав в ПСА [2]. Так сталося, що політична форма інститутів західного зразка не вирішувала проблему стабільності державних інститутів в країнах ПСА. Зрештою традиційні особливості (зокрема, й етнокультурного характеру) щодо формування інститутів отримали більший вплив на зміст політичних систем, на механізми і характер їх функціонування.

Країни Південно-Східної Азії використали широкий спектр механізмів для відтворення стабільності держави з урахуванням поліетнічного характеру населення, що отримало місце у переважаючій кількості країн регіону. Зокрема, у другій половині минулого століття деякі країни (зокрема, Малайзія) використали механізми побудови держави на основі ідеї т. зв. етнокультурного націоналізму. За таким підходом

держава будувалась навколо етнічного ядра, яке має більш високий статус по відношенню до інших етнічних спільнот. Вона за думкою еліт мала забезпечувати захист через асиміляційний розвиток етносів у напрямку етнокультурної єдності.

Ще один з механізмів, який використовувався елітою країн ПСА для отримання єдності народу, став принцип побудови суспільства на основі принципів громадянського націоналізму. Деякі країни (зокрема, Сінгапур) скористалися цим механізмом для відновлення життєдайності державних інститутів. Оскільки громадянський націоналізм передбачає розвиток поліетнічної держави як єдиного співтовариства, в якому домінують норми і цінності, які зводять до мінімуму значимість етнічного чинника, необхідним вважається досягнення такого рівня економічного розвитку та формування соціальних інтересів, яке б забезпечувало консенсус етнокультурних груп щодо громадянських цінностей. Безпека та добробут в цій ціннісній системі координат вбачаються досяжними через здійснення рівного громадянства. Характерно, що й авторитарні режими країн ПСА (зокрема, у Таїланді) також підтримали ідеї громадянського націоналізму. Використовуючи традиційні постулати східного способу життя, закладені ідеями даосизму та буддизму та відображені (за уявленням еліт) в сучасних зразках співіснування в соціумі, таких, приміром, як необхідність підтримування мінімуму матеріальних потреб та дотримання норм терпимості та рівного ставлення до різного соціального стану людей (ідеї карми та дхарми), вони намагались реалізувати ідеї громадянського націоналізму.

Ідеї мультикультуралізму також були залучені у державному будівництві країн ПСА. Оскільки держави регіону постали перед необхідністю досягнення внутрішньої безпеки через реалізацію політики етнічного балансу, за якої кожна етнічна спільнота мала б отримувати автономію та можливість контролювати частини ресурсів держави, ідеї мультикультуралізму мали попит серед еліти певних країн. Зокрема, це стосується Філіппін, оскільки вони постали перед необхідністю надання автономії мусульманам Мінданао.

Важливо відзначити, що за часів отримання незалежності багато країн ПСА просували ідею побудови держави на основі етнічної більшості еліт, яка сформувалась історичним шляхом. Відтак конфесійні, лінгвістичні, релігійні розбіжності обмежувались розумінням існування етнічної меншості [12]. Таким чином політика етноцентризму призвела до формування в державах ПСА домінування етнічного ядра, що відобразилась у державній символіці та у реалізації внутрішньої політики.

Приміром набуття національної самосвідомості з реалізацією принципів етноцентризму відбувалось у В'єтнамі, Бирмі, Таїланді, Малайзії, Лаосі. Етнокультурним обґрунтуванням для побудови нації стали назви домінуючих етнічних спільнот, які дали назву державі. Так, на Філіппінах домінуючою нацією стали малайці-християни, які склали більшість населення країни.

Відтак значимими передумовами формування відмінностей етнокультурного характеру народів Південно-Східної Азії можна вважати спектр політичних, економічних, соціально-культурних процесів колонізаційного періоду. Серед яких виділяються передусім процеси створення штучних кордонів щодо проживання етнічних груп, соціальної сегрегації, розвиток політичних та економічних інститутів західного зразка. З отриманням суверенітету держави зберегли інститути встановлені європейськими та американськими влада. Поліетнічний характер населення регіону став одним з головних викликів побудови держав в регіоні. Колишні колонії постали перед необхідністю розбудови держави за західноєвропейським типом, при цьому, отримавши як виклик, набуття національної ідентичності в умовах, коли роками відбувалось штучне змішування численних етнічних та культурних груп населення регіону.

Західна модель побудови держави не враховувала особливостей етнокультурного характеру регіону, залишала поза увагою історичне значення впливу колоніальної адміністрації, експерименти якої позначилися на самобутніх умовах проживання та взаємодії різних етнічних спільнот на території ПСА. Європейці значною мірою змінили місця проживання етнічних меншин, порушили цілісність етнічних спільнот та соціальних груп населення. Втручання на території проживання етнічних груп призводило до руйнування традиційних основ формування влади, а соціальна структура суспільства побудована за нормами західної культурно-цивілізаційної матриці (а інколи й всупереч цивілізаційним нормам права із застосуванням принципів соціальної сегрегації), гальмувала процеси етнокультурного розвитку населення регіону. Привнесення нових фінансових, адміністративних, освітніх структур, формування господарських відносин за нормами колонізаторських інститутів, посилення трудової міграції формували нові за ознаками зразки соціальних відносин, які поєднували як традиційні цінності (етнокультурного, релігійно-конфесійного характеру), так і складні для сприйняття моделі співіснування.

Складний шлях побудови держав в ПСА, виявивши значимість етнокультурного чинника в цьому процесі, виокремив особливості ціннісно-цивілізаційного характеру, позначені впливом поліетнічності. Високий ступінь залежності етнокультурних груп від природи та географічного середовища став ознакою Південно-Східної Азії як ареалу східної цивілізації.

Розвиток суспільно-господарських відносин виявив риси тісного зв'язку етнокультурних груп з їх соціальним середовищем, а панування серед регуляторів суспільних відносин традицій та звичаїв наклало свій відбиток надалі як цивілізаційно-ціннісна складова на формування політико-економічних відносин в країнах регіону. Етнокультурні групи народів Південно-Східної Азії вплинули на формування специфічного способу життя, системи цінностей, бачення та способів взаємовідносин, що, у свою чергу, наклало відбиток на особливості розбудови держав в ПСА.

Список використаних джерел:

1. Ethnic Minorities and Nationalism in Southeast Asia / Ed. by Engelbert T., Schneider A. —Frankfurt, 2000.
2. Neher C.D. Southeast Asia in the New International Order / C.D. Neher. —Boulder Westview, 1994. — 320 p.
3. Ganguli, S. Ethnic Politics and Political Quiescence in Malaysia and Singapore / S. Ganguli. —London: Hodder and Stoughton Limited, 1976. —223 p.
4. Hefner R.W. Introduction: Multiculturalism and Citizenship in Malaysia, Singapore and Indonesia / R.W. Hefner // The Politics of Multiculturalism. —University of Honolulu. —2001. —492 p.
5. Reid A. Colonial Transformation: A Bitter Legacy, Verandah of Violence: The Background to the Aceh Problem/A. Reid. —Singapore: Singapore University Press, 2006. —272 p.
6. Trocki K. Chinese revenue farms and borders in Southern Asia/ K. Trocki // Modern Asian Studies. —Cambridge, 2009. —Vol. 43, N. 1. —P.335—362.
7. Winstedt R.O. History of Johore (1365—1941). —MBRAS Reprint, 1992. —284 p.
8. Кастельс М. Культура, институты и экономическая организация: деловые сети Восточной Азии. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://polbu.ru/rastels_informepoch/ch33_all.htm

9. Peoples J., Bailey G. *Humanity: An Introduction to Cultural Anthropology* / J. Peoples, G. Bailey. — 7-th ed. — Belmont, CA: Thomson Wodsworth, 2006. — 392 p.
10. George T.S. *Revolt in Mindanao. The Rise of Islam in Philippines* / T.S. George. — Oxford, 1980. — 394 p.
11. Павленко Ю. В. Макрохристианский мир и традиционные цивилизации Востока / Ю. В. Павленко // *Цивилизационная структура современного мира. В 3-х т.: Т. 1. Глобальные трансформации современности* / Под ред. Ю. Н. Пахомова, Ю. В. Павленко. — К.: Наукова думка, 2006. — 847 с.
12. Young C. *The Politics of Cultural Pluralism* / C. Young. — Madison: University of Wisconsin Press, 1976. — 574 p.

Стаття надійшла до редакції 03.10.2014 р.

Клименко Е. А. Этнокультурный фактор как цивилизационно-ценностная составляющая в формировании государств Юго-Восточной Азии: исторический контекст.

В статье проанализированы факторы формирования этнических культурных особенностей народов Юго-Восточной Азии в историческом контексте. Определено их влияние на формирование государств региона. Показано значение этнической культурной составляющей в цивилизационной ценностной матрице Юго-Восточной Азии.

Ключевые слова: этнический культурный фактор, государства Юго-Восточной Азии, колонизация, социальная сегрегация, искусственные границы, этнический культурный национализм, гражданский национализм.

Klymenko O.A. Ethnic cultural factor as the civilization valued constituent is in forming of the states of South East Asia historical context.

In the article factors of ethnic cultural features of people of South-East Asia are analyzed in a historical context. Their influence is certain on forming of the states of region. The value of ethnic cultural constituent is rotined in the civilization valued matrix of South-East Asia.

Keywords: ethnic cultural factor, states of South East Asia, colonization, social segregation, artificial scopes, ethnic cultural nationalism, civil nationalism.